

Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos
TILINPÄÄTÖS 1.1. – 31.12.2020

HKLjk 2.3.2021

Laatinut:
Talous ja toiminnanohjaus
Talouspalvelut

SISÄLLYSLUETTELO

Toimintakertomus -----	2-14
Tuloslaskelma -----	15
Tase -----	16-17
Rahoituslaskelma -----	18
Tilinpäätöksen 31.12.2020 liitetiedot-----	19-33
Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista sekä säilytystavoista-----	33-34
Investoinnit-----	35
Tunnusluvut-----	36-37
Tilinpäätöksen allekirjoitus -----	38

TOIMINTAKERTOMUS TILIKAUDELTA 1.1. – 31.12.2020

HALLINTO

Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos on toiminut kaupunginvaltuuston 16.11.1994 tekemän päätöksen mukaisesti 1.1.1995 alkaen kirjanpitolakia ja -asetusta sekä kaupungin taloussääntöä noudattavana nettobudjetoituna kunnan liikelaitoksena.

HKL toimii raitiovaunu-, metro- ja lauttaliikenteen tuottajana sekä Helsingin raideliikenneinfran kehittämisestä ja ylläpidosta vastaavana organisaationa. HKL tuottaa liikenne- ja infrapalveluja Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymälle.

Organisaatio, johto ja tilintarkastajat

HKL:n toimintaa johtavaan johtokuntaan kuuluivat puheenjohtaja Laura Rissanen, varapuheenjohtaja Anu Suoranta, Tuomo Luoma, Perttu Hillman, Jessica Karhu, Leo Stranius, Sameli Sivonen, Stefan Loman ja Kirsi Sutton. Johtokunnan kokouksiin osallistui kaupunkiympäristön apulaispormestari Anni Sinnemäki.

Johtokunnan varajäsenet olivat Joonas Haavisto, Kristiina Anunti, Katja Ivanitskiy, Niklas Kaskeala, Laura Euro, Lilja Tamminen, Heidi From ja Petri Ijäs. HKL:n johtokunnan varajäsen Markku Saariselle myönnettiin ero 6.5.2020 kaupunginvaltuuston kokouksessa ja Hannu Koponen valittiin uudeksi varajäseneksi samassa kokouksessa.

Johtokunta piti 22 kokousta vuoden 2020 aikana.

HKL:n organisaatio rakentuu yhdestä taloudellisesta yksiköstä, joka jakaantuu kuuteen toimintayksikköön: liikennöinti (LIIK), kunnossapito (KUPI), omaisuudenhallinta (OMHA), suuret kaupunkiraidehankkeet (SKAR), talous ja toiminnanohjaus (TATO) sekä henkilöstö ja liiketoiminnan tuki (HELI). Infra- ja kalustoyksikön (INKA) toiminta loppui 31.8.2020 ja toiminta jakaantui kahteen uuteen yksikköön: omaisuudenhallinta (OMHA) ja suuret kaupunkiraidehankkeet (SKAR).

Laitoksen johtoryhmään kuuluivat vuoden 2020 lopussa toimitusjohtaja Ville Lehmoskoski, liikennöintiyksikön johtaja Arttu Kuukankorpi, kunnossapitoyksikön johtaja Toni Jurva, omaisuudenhallintayksikön johtaja Antti Nousiainen, suuret kaupunkiraidehankkeet-yksikön johtaja Artturi Lähdetie, talous- ja toiminnanohjaus -yksikön johtaja Karoliina Rajakallio, henkilöstö- ja liiketoiminnan tuki -yksikön johtaja Petri Lumijärvi, viestintä- ja henkilöstönkehittämispäällikkö Elina Norrena ja taloussuunnittelupäällikkö Ari Päiväranta. Henkilöstön edustajina johtoryhmässä olivat Pasi Laakkonen ja Anneli Honkala, joiden varajäseninä toimivat Pekka Hirvonen ja Ari Koponen.

Johtoryhmä kokoontui vuoden aikana 23 kertaa.

HKL:n hallinnon ja talouden tarkastuksesta huolehtii valtuuston asettaman tarkastuslautakunnan 1. toimikunta puheenjohtajanaan Dan Koi-vulaakso.

Kaupungin tilintarkastusyhteisönä toimii KPMG Oy Ab. Vastuullisena tilintarkastajana toimii Jorma Nurkkala, JHT, KHT.

OLENNAISET TAPAHTUMAT HKL:N TOIMINNASSA

Maailmanlaajuinen koronaviruspandemia vaikutti maaliskuusta alkaen merkittävästi matkustajamääriin ja HKL:n toimintaan. HSL:n päätösten mukaisesti keväällä myös metro- ja raitioliikenteen tarjontaa supistettiin. HKL toteutti lukuisia oman henkilöstön ja matkustajien terveyttä varmistamia toimenpiteitä. HKL sopeutti myös toimintamenoja vuoden 2020 aikana.

HKL:n organisaation kehittämistä valmisteltiin alkuvuonna liittyen omaisuudenhallinta- ja rakennuttamistehtäviin, infran kunnossapitoon ja liikennöinnin esihenkilötyöhön. Organisaatiomuutokset astuivat voimaan syksyllä 2020.

HKL:n johtokunta jätti kokouksessaan 13.9.2018 HSL:lle tarjoutumisen Raide-Jokerin ja kantakaupungin raitioliikenteen liikennöinnistä. HSL:n hallitus päätti toukokuussa 2020 käynnistää neuvottelut HKL:n kanssa Raide-Jokerin liikennöinnin käynnistämisestä ja kantakaupungin raitioliikenteen sopimuksen jatkamisesta. Neuvottelut jatkuvat vuonna 2021.

Kaupunkiraideliikennejärjestelmä on Helsingin seudulla laajenemassa voimakkaasti. Näkyvimpänä meneillään olevana hankkeena eteni allianssimallilla toteutettava Raide-Jokeri, jonka radan rakentamisessa ylitettiin asetettu tavoite. Yksistään Raide-Jokeri tulee valmistuessaan kasvattamaan seudun raitiotieverkon pituutta noin 50 %:lla. Myös Kruunusillat-hankkeen valmistelu eteni ja kaupunginvaltuusto myönsi Kalasatamasta Pasilaan –raitiotiehankeeseen rakentamisen käynnistämiseksi rahoituksen vuodelle 2021.

Metron pitkän aikajänteen riittävän kapasiteetin ja luotettavuuden varmistavan hankkeen yleissuunnitelma valmistui. Vuonna 2021 työ jatkuu hankesuunnittelulla. Samanaikaisesti HKL valmistautuu länsimetron Matinkylä-Kivenlahti –vaiheen koeliikenteeseen ja aikanaan matkustajaliikenteen alkamiseen arviolta vuonna 2023.

Kaupunkipyöräpalvelun suosio jatkui koronaviruksesta huolimatta hyvänä ja palvelu päätettiin laajentaa koko kehä III:n sisäpuoliseen Helsinkiin. Pyöräilyn edistämiseen liittyen valmistelimme useita metro- ja rautatieasemien pyöräpysäköintien kehityshankkeita, joista suurimpana Helsingin päärautatieaseman alittavan pyörätunnelin yhteyteen tehtävä yli 1000 pyörän pyöräpysäköintilaitos.

Kaupunkiraideliikenteen laajentuessa yhä vahvemmin seudulliseksi Helsinki arvioi yhdessä naapurikaupunkien kanssa yhteisen organisoitumisen mahdollisuuksia. Ensi vaiheessa mahdolliselta vaikuttaa Hel-

singin ja Vantaan yhteinen kaupunkiraideliikenneyhtiö, jonka pohjana toimisi HKL ja joka hoitaisi myös Vantaan ratikkahankkeeseen liittyviä keskeisiä tehtäviä. Seudullisen yhtiön perustaminen olisi tärkeä askel yhteiskunnan kokonaisedun ja synergiamahdollisuuksien tavoitteluksi.

Päätöksen mahdollisesta HKL:n yhtiöittämisestä tekee kaupunginvaltuusto. Yhtiö voisi aloittaa toimintansa vuonna 2022.

Helsingin käräjäoikeus antoi maaliskuun lopussa 2020 välipäätöksen metron automatisointia koskevien sopimusten purkua koskevassa asiassa. Päätöksen mukaan HKL:llä oli oikeus purkaa sopimukset Siemensin kanssa metrovarikon laajennusosan automatisointisopimusta lukuun ottamatta. Käräjäoikeuden näkemyksen mukaan automatisointiprojektin viivästykset johtuivat Siemensin vastuulla olevista syistä. Käräjäoikeus jatkaa seuraavaksi taloudellisten vaatimusten käsittelyä vuoden 2021 aikana.

TALOUSARVION SITOVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

HKL:lle oli viisi sitovaa tavoitetta, jotka kaikki toteutuivat vähintään tavoitteen mukaisesti. Tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

		Tavoite 2020	Toteuma 2020	
1.	Tilikauden tulos vähintään nolla [M€]	0	2,8	
	Asiakastyytyväisyys (liikennöitsijäarvosana) paranee vuodesta 2018 ja saavuttaa seuraavat tavoitetasot:			
2.	Raitioliikenne (toteuma 2019: 4,04)	4,03	4,03	
3.	Metroliiikenne (toteuma 2019: 4,01)	4,05	4,15	
	Liikennöinnin luotettavuus säilyy vuoden 2016 tasolla			
4.	Raitioliikenne [%]	99,84	99,93	
5.	Metroliiikenne [%]	99,84	99,96	

- Tilikauden tulos vähintään nolla.

HKL saavutti tulostavoitteen. Tilikauden taloudellinen tulos oli 2,8 milj. euroa.

- Asiakastyytyväisyys (liikennöitsijäarvosana) paranee vuodesta 2018 ja saavuttaa seuraavat tavoitetasot: raitioliikenne 4,03 ja metroliiikenne 4,05.

Raitioliikenteen liikennöitsijäarvosana saavutti tavoitteen 4,03 (tavoite 2020: 4,03; TP19: 4,04). Asiakkaiden tyytyväisyys on kuitenkin selvästi heikentynyt kevään tuloksista kaikilla liikennöitsijäarvosanan osa-alueilla lukuun ottamatta kuljettajien ajotapaa. Tulosta selittää se, että koronaviruksen vuoksi kuljettajien asiakaspalvelutehtävät lopetettiin. Myös asiakkaiden siisteysvaatimus on noussut koronan tuoman poikkeustilanteen vuoksi.

Metroliiikenteen liikennöitsijäarvosana ylitti tavoitteen reilusti ja saavutti tason 4,15 (tavoite 2020: 4,05; TP19: 4,01). Asiakkaiden tyytyväisyys on jatkanut nousua ja on saavuttanut metron laajentumista edeltäneen tason. Ainoastaan asiakkaiden tyytyväisyys siisteyteen on laskenut keväästä vastaavasti kuin raitioliiikenteessä.

Tutkimus jouduttiin toteuttamaan supistettuna koronan tuoman poikkeustilanteen vuoksi ja otos on noin kolmannes normaalista, joten tulosten luotettavuus on aiempia vuosia heikompi.

- Liikennöinnin luotettavuus säilyy vuoden 2016 tasolla (Raitio 2016: 99,84 %; Metro 2016: 99,84 %).

Liikenteen luotettavuustavoite 99,84 % toteutui molemmissa liikennöintimuodoissa. Metroliikenteessä ajettiin 99,96 % (tavoite 2020: 99,84 %; TP19: 99,87 %) ja raitioliiikenteessä 99,93 % (tavoite 2020: 99,84 %; TP19: 99,79 %) tilatuista lähdöistä vuonna 2020.

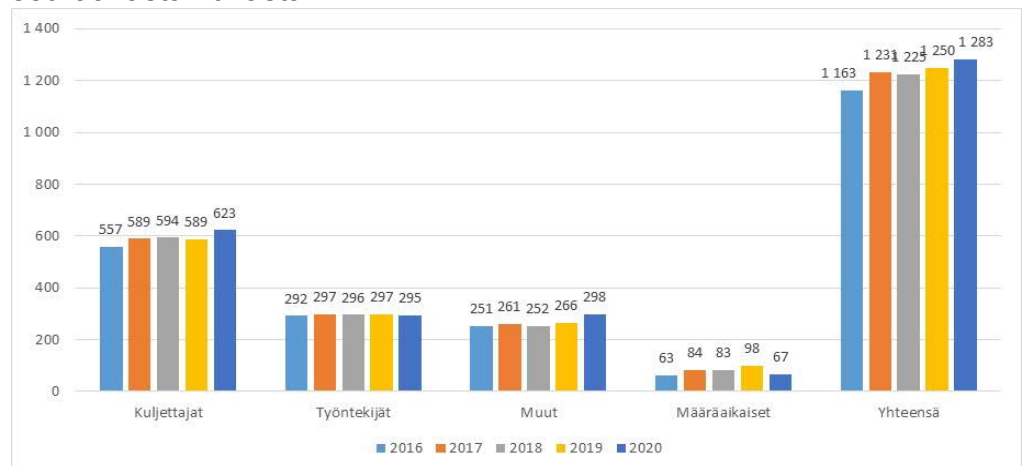
Koronan tuomassa poikkeustilanteessa ajettiin harvennettua liikennettä maaliskuusta alkaen. Tämä supistettu liikennetuotanto vapautti sekä kalusto- että kuljettajaresursseja ja mahdollisti siten erinomaisen liikennöinnin luotettavuuden.

HENKILÖKUNTA JA MAKSETUT PALKAT

HKL:n palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 1 283 henkilöä (2019: 1 250). Tilikauden lopussa henkilöstövahvuus oli 1 260 (2019: 1 253).

Palkkoja maksettiin yhteensä 53 025 634,89 (2019: 53 037 301,86) euroa. Investointikohteisiin aktivoitujen palkkojen osuus maksetuista palkkoista oli 4 273 264,38 (2019: 4 164 277,23) euroa.

Henkilöstömäärän rakenteelliset muutokset vuosina 2016-2020 näkyvät seuraavasta kuvasta:

Kuva 1 HKL:n henkilöstö keskimäärin vuosina 2016 – 2020.

TOIMIALAN KEHITYS

Liikennesuoritteet

Raitioliikenteessä tehtiin 34,9 milj. matkaa ja metroliikenteessä 60,4 milj. matkaa vuonna 2020. Raitioliikenteessä matkat vähenivät 39 % ja metroliikenteessä 35 % edellisvuodesta.

Yhteistyö HSL:n ja kaupungin konserniyhtiöiden kanssa

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

HKL on jatkanut entiseen tapaan tiivistä yhteistyötä Helsingin kaupungin konsernitilinpäätökseen konsolidoitavan Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) kanssa.

HKL:n ja HSL:n yhteistyö on kaikilta keskeisiltä osiltaan määritelty ja sovittu osapuolten kesken voimassa olevissa sopimuksissa. Merkittävimmät sopimukset koskevat toisaalta Helsingin joukkoliikenneinfran käyttämistä HSL:n suunnittelemassa ja tilaamassa liikenteessä sekä toisaalta raitio-, metro- ja Suomenlinnan liikenteen tuottamista. Lisäksi osapuolilla on muita sopimuksia koskien mm. tietojärjestelmiä, joukkoliikenteen pysäkkejä, kuljettajien sosiaalitylöitä ja matkalippujen tarkastamista sekä HSL:n HKL:ltä vuokraamia tiloja.

HKL:n ja HSL:n välisten sopimusten toteutumista seuraavat johto- ja ohjausryhmät, jotka kokoontuvat säännöllisesti.

Vuonna 2020 aloitettiin raitioliikennesopimusneuvottelut Raide-Jokerin liikennöintisopimuksesta. Vuonna 2021 jatketaan neuvotteluja myös uudesta Helsingin kantaraitioliikenteen sopimuksesta.

Suomenlinnan Liikenne Oy (SLL)

SLL harjoittaa vesiliikennettä (matkustajaliikenne ja huoltoliikenne) HKL:n kanssa tehtyjen sopimusten perusteella. HKL:llä on puolestaan matkustajaliikenteen järjestämisestä Suomenlinnaan sopimusjärjestely HSL:n kanssa vuoden 2027 loppuun saakka.

SLL on myös vuokrannut toimitilat HKL:n pääkonttorista. SLL:llä ja HKL:llä on sopimukset IT-palvelujen ja postipalvelujen käytöstä HKL:n pääkonttorissa. SLL hankkii HKL:ltä henkilöstö-, hallinto-, toimistopalveluita sekä lainopillisia palveluita.

HKL:n kiinteistöyhtiöt

HKL:n yhteistyö muiden kaupunkikonserniin ja HKL-konserniin kuuluvien tytäryhtiöidensä, Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy:n, Kiinteistö Oy Kaisaniemen Metrohallin ja Kiinteistö Oy Mosaiikkitorin Pysäköintilaitoksen kanssa on jatkunut aikaisempien käytäntöjen mukaisesti.

Kiinteistö Oy Espoon terminaalin osakkeista 50 % omistaa Helsingin kaupunki / HKL ja toiset 50 % Espoon kaupunki. Kyseessä on ns. yhteisyhteisö. Terminaalista hoidetaan bussien liikennöintiä.

Kiinteistö Oy Kaisaniemen Metrohalli pitää yllä Helsingin yliopiston metroasemaa ja HKL myy sille mm. erilaisia kiinteistöpalveluita.

Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy on Helsingin kaupungin/HKL omistama varikkokiinteistöyhtiö, joka ylläpitää Ruskeasuon varikkoa. Rakennuksen varikkotilat on vuokrattu Helsingin Bussiliikenne Oy:lle. Varikkorakennuksessa on myös liikuntavirastolle vuokrattuja salibandytiloja. Yhtiöllä on sopimukset HKL:n kanssa mm. kiinteistöpalvelujen käytöstä. Vuonna 2020 jatkettiin suunnittelua varikon muuttamisesta hybridi-varikoksi, jossa toimisi jatkossa sekä bussi- että raitiovaunuvarikko.

Kiinteistö Oy Mosaiikkitorin Pysäköintilaitos pitää yllä Vuosaaren metroaseman läheisyydessä olevaa, myös liityntäpysäköintiä palvelevaa pysäköintilaitosta. HKL on yhtiön suurin osakas omistamalla noin 72 % yhtiön osakekannasta. Pysäköintilaitoksessa on erillinen taksiryityksille vuokrattu tila, jossa on myös taksien pesupaikka. Tähän järjestelyyn liittyvät aktiviteetit täydentävät pysäköintilaitoksen kannalta hyödyllisellä tavalla tilojen normaalia pysäköintikäyttöä.

Osakkuusyhtiöitä HKL:llä on Kiinteistö Oy Espoon terminaalin lisäksi Kiinteistö Oy Helsingin Tapulikaupungintie 5 ja Kiinteistö Oy Helsingin Ruoholahden Parkki sekä Länsimetro Oy. Kiinteistö Oy Helsingin Tapulikaupungintie 5 ylläpitää Puistolän aseman läheisyydessä liityntäpysäköintiä palvelevaa pysäköintilaitosta. HKL on yhtiön suurin osakas, sen omistusosuus on 36 % yhtiön osakekannasta. Kiinteistö Oy Helsingin Ruoholahden Parkissa HKL:llä on osakeomistuksen johdosta yhteensä 141 liityntäpysäköintipaikkaa, HKL:n vähemmistöosuus yhtiöstä on 9 %.

Länsimetro Oy rakennuttaa, omistaa, hallitsee, ylläpitää, huoltaa ja kehittää Helsingin Ruoholahdesta Espoon Kivenlahteen ulottuvan metrolinjan metrolinnettä palvelevia raiteita, tunneleita, asemarakennuksia, pysäköintitiloja ja muita sen toimintaa palvelevia rakennelmia ja laitteita. Tällaisia rakennelmia eivät ole osin asemarakennusten liiketilat ym. rakennelmat ja laitteet, jotka eivät välittömästi palvele metrolinnettä. Helsingin kaupunki/HKL omistaa osakkeista 15 %.

KAUPUNGIN RAHOITUS

Kaupunginvaltuuston 16.11.1994 tekemän päätöksen mukaisesti HKL:n aloittavaan taseeseen 1.1.1995 merkittiin valtuuston päättämää käyttöomaisuutta silloista kokonaisarvoa – 296 249 072,86 euroa – vastaamaan valtuuston päättämät pääomaerät, jotka jaettiin

– peruspääomaksi A	102 602 708,16 €
– peruspääomaksi B	177 306 066,70 €
– perustamislainaksi	16 340 298,00 €

Peruspääoman A, joka kattoi liikenteen tuotantopalvelujen rakennukset, kiinteät rakenteet ja liikkuvan kaluston, tuottovaatimukseksi valtuusto asetti 9 prosenttia. Peruspääomalle B, joka kattoi henkilökuljetustoiminnan radat, asemat ja pysäkit, ei asetettu tuottovaatimusta. Perustamislainan koroksi asetettiin 9 prosenttia ja lainan takaisinmaksuajaksi 25 vuotta viiden ensimmäisen vuoden ollessa lyhennyksistä vapaat. Laina oli kokonaisuudessaan HKL-Bussiliikenteen laina ja peruspääomasta A oli HKL-Bussiliikenteen pääomaa 8 798 583,18 euroa, HKL-Raitioliikenteen pääomaa 24 839 818,18 euroa, HKL-Metroliikenteen pääomaa 33 155 431,80 euroa, HKL-Rata- ja kiinteistöpalveluiden pääomaa 1 280 627,42 euroa sekä HKL-Liikelaitoksen pääomaa 34 528 247,58 euroa.

HKL-Bussiliikenne myytiin Helsingin Bussiliikenne Oy:lle 1.1.2005. Tällöin perustamislaina siirtyi Helsingin Bussiliikenne Oy:n vastuulle ja peruspääoma A palautettiin Helsingin kaupungille. HKL:n pääomaerät olivat seuraavat 31.12.2019:

– peruspääoma A	93 804 124,97 €
– peruspääoma B	286 213 492,66 €

Peruspääoma B on korotettu lähtötasosta 1.1.1995 yhteensä 108 907 425,96 eurolla. Vuodesta 2009 alkaen peruspääoma B:hen ei ole tehty korotuksia.

Nettobudjetointiperiaatteen mukaan kaupungin vuoden 2020 talousarvion rahoitusosaan sisältyivät tuloina liikenneliikelaitokselta peruspääoman tuotto, infran korkotulon palautus kaupungille ja tuki infrainvestointien pääomakuluihin.

HKL:n ei nostanut kaupungin lainoja vuonna 2020. Kaupungin pitkäaikaisista vierasta pääomaa lyhennettiin 9,2 milj. eurolla.

Erät toteutuivat seuraavasti:

	TP2019 1000 €	TA2020 1000 €	TP2020 1000 €	Erotus 1 000 €
Peruspääoman tuotto	8 442	8 442	8 442	0
Infran korkotulo	19 180	19 465	18 701	-764
Kaupungin tuki	-16 000	-22 151	-22 151	0
Netto	11 622	5 756	4 992	-764
Kaupungin lainojen muutos	88 012	10 790	- 9 210	20 000

KAUPUNGIN MUU RAHOITUS

HKL:n ei nostanut kaupungin lainoja vuonna 2020. HKL:n investointien rahoittamiseen käyttämän kaupungin lyhytaikaisen luotollisen käyttötilin saldo oli 144,2 milj. euroa 31.12.2020 (31.12.2019: 99,9).

MUU RAHOITUS

HKL nosti uutta kaupungin ulkopuolista lainaa 60,0 milj. euroa vuonna 2020. HKL lyhensi ulkopuolelta nostettuja lainojaan 13,1 milj. eurolla vuonna 2020.

INVESTOINNIT

HKL:n bruttoinvestoinnit olivat 145,9 milj. euroa (2019: 138,2) milj. euroa ja nettoinvestoinnit 136,3 milj. euroa.

HKL toteuttaa myös Espoon osuuden Raide-Jokerista. HKL:n investoinneissa on mukana Espoon osuus Raide-Jokeri-investoinnista, jonka osalta HKL laskutti Espoolta myös edellisellä tilikaudella toteutuneita eriä vuonna 2020 ja Espoon Raide-Jokerin netto-osuus investoinneissa on -12,2 milj. euroa vuonna 2020. Tämä vähentää HKL:n investointiteumaa vuonna 2020. Ilman Espoon Raide-Jokeri-osuutta HKL:n nettoinvestoinnit olivat 148,5 milj. euroa vuonna 2020.

Suurin investointikohde olivat Helsingin Raide-Jokeri-infran maksut 84,8 milj. euroa (brutto), Raide-Jokeriin saatiin valtionavusta 9,6 milj. euroa. Raide-Jokerin varikon toteuma oli 6,9 milj. euroa, Kruunusiltojen 4,3 milj. euroa ja Kalasataman radan 4,1 milj. euroa. Uusien metrovau-
 nujen maksueriä maksettiin 4,0 milj. euroa.

LIIKENNELIIKELAITOKSEN KÄYTTÖTALOUS

Liikevaihto

HKL:n tilikauden liikevaihto oli 212,9 (2019: 207,2) milj. euroa. Liikevaihto muodostuu HSL:ltä laskutettavista liikennöintikorvauksista 100,6 (2019: 99,3) milj. euroa ja infrakorvauksesta 77,0 (2019: 78,8) milj. eu-

roa sekä kaupungin infratuesta 22,2 (2019: 16,0) milj. euroa ja muista myyntituotoista 13,2 (2019: 13,2) milj. euroa.

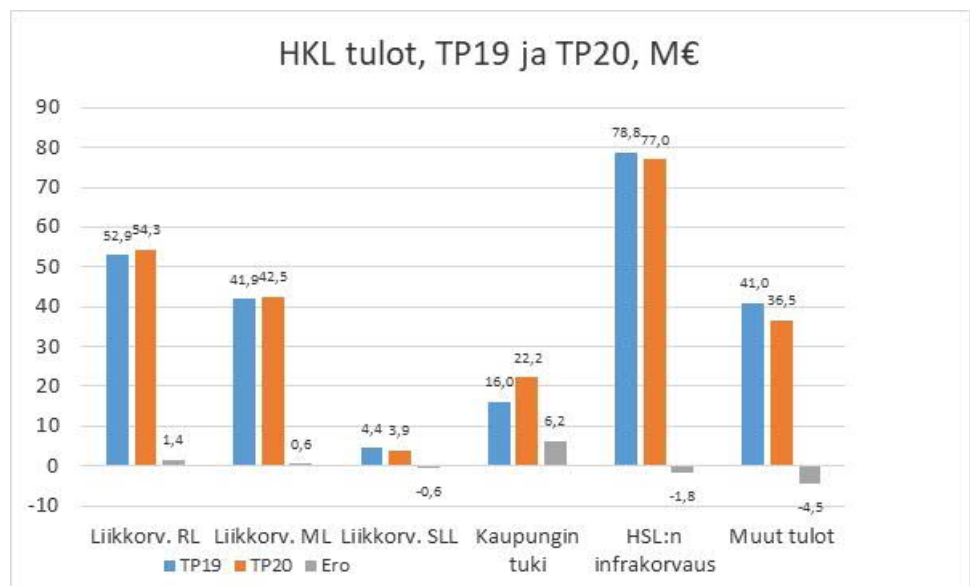
Liikennöintikorvaustasoa nosti uuden kaluston käyttöönoton myötä nousseet pääomakulut, jotka HSL korvaa HKL:lle osana liikennöintikorvausta. HKL sai myös edellisvuotta enemmän liikennöintibonusia HSL:ltä. Kaupungin infratukea tarvittiin edellisvuotta enemmän kattamaan länsimetron vastikkeiden osuus ja kaupunkipyöräpalvelun nettomenot.

Valmistus omaan käyttöön

Valmistuksena omaan käyttöön on kirjattu 5,3 (2019: 5,3) milj. euroa, joka sisältää ratojen rakentamiseen ja peruskorjaukseen liittyviä töitä sekä vanhojen vaunujen peruskorjaukseen liittyviä töitä. Valmistuksena omaan käyttöön on lisäksi kirjattu Raide-Jokerin ja metron kapasiteettihankkeen projektiyksiköiden menot sekä omaisuudenhallintayksikön hankepalvelun investointeihin kohdistuneet menot.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muut tuotot olivat 18,0 (2019: 22,5) milj. euroa. Liiketoiminnan muissa tuotoissa mainostulot olivat 5,1 milj. euroa eli 3,4 milj. euroa vuotta 2019 pienemmät. Vuokratulot olivat 7,8 milj. euroa eli 0,8 milj. euroa edellisvuotta vähemmän. Koronaepidemia on vaikuttanut mainos- ja vuokratuloihin.

Kuva 2 HKL:n tuloerät 2019 ja 2020.

Kulut

Kulut ennen liikeylijäämää olivat 199,8 (2019: 195,5) milj. euroa eli 2,2 % edellisvuotta enemmän.

Aine- ja tarvikeostot olivat 17,7 (2019: 18,1) milj. euroa.

Palveluiden ostot olivat 41,0 (2019: 40,1) milj. euroa. Palveluiden ostoihin sisältyvät mm. vartiointi 7,1 (2019: 8,0) milj. euroa, koneiden huollot ja pienkorjaukset 4,9 (2019: 2,2) milj. euroa, asiantuntijapalvelut 4,5 (2019: 4,3) milj. euroa, Suomenlinnan henkilö- ja tavaraliikenteestä maksetut korvaukset 3,7 (2019: 4,0) milj. euroa, kaupunkipyörien palvelumaksut 3,2 (2019: 2,5) milj. euroa, rakennusten siivous 2,9 (2019: 2,4) milj. euroa ja rakennusten huolto ja pienkorjaus 1,8 (2019: 0,6) milj. euroa.

Henkilöstökulut olivat 67,5 (2019: 68,0) milj. euroa. Henkilöstöä oli keskimäärin 33 henkilöä enemmän kuin edellisellä tilikaudella. Vuodelle 2020 ei ole jaksotettu tulospalkkiojärjestelmän mukaisia tulospalkkioita.

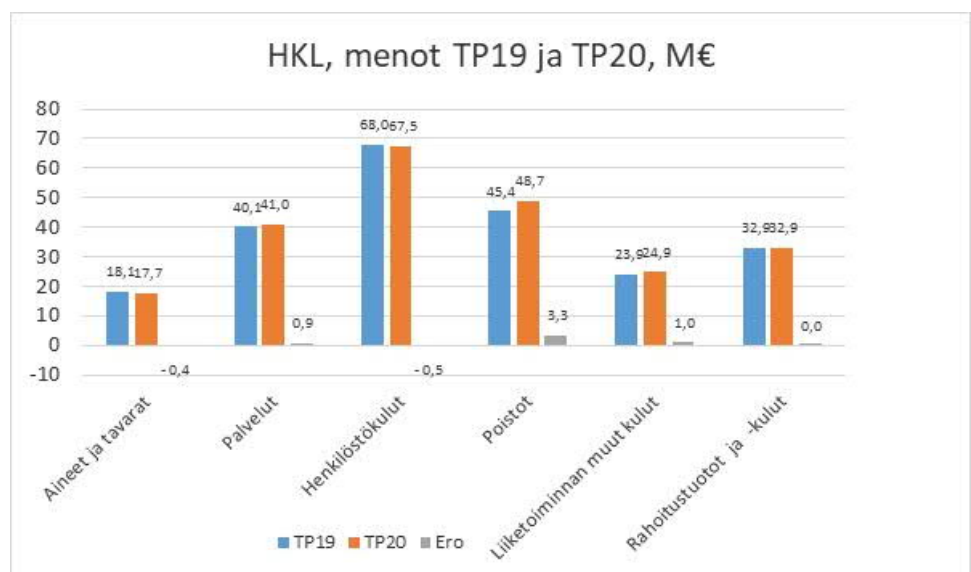
Poistot olivat 48,7 (2019: 45,4) milj. euroa. Poistotasoa nostivat uuden raitiovaunukaluston käyttöönotto sekä Hakaniemen metroaseman peruskorjauksen valmistuminen vuoden 2019 lopussa.

Liiketoiminnan muut kulut olivat 24,9 (2019: 23,9) milj. euroa.

Tulos rahoituserien jälkeen eli ylijäämä ennen varausten muutoksia oli 3,6 (2019: 6,6) milj. euroa.

Uuden investointivarauksen lisäyksen ja edellisten tilikausien investointivarauksen purun nettovaikutus on -0,8 milj. euroa vuonna 2020. Uutta investointivarausta on lisätty 3,6 milj. euroa.

Poistoeron ja investointivarauksen muutoksien jälkeen HKL:n tulos oli 2,8 (2019: 2,8) milj. euroa.

Kuva 3 HKL:n menoerät 2019 ja 2020.

Käyttötalouden vertailu tulosbudjettiin

HKL:n vuoden 2020 tulosbudjetin ja tilinpäätöksen vertailu

TULOSLASKELMA	TB 2020 1 000 €	TP 2020 1 000 €	Erotus 1 000 €
Liikevaihto yhteensä	222 573	212 935	-9 638
Tuki kaupungilta	21 702	22 151	449
Liikennöintikorvaustulot	103 923	100 636	-3 287
Infrakorvaukset	83 214	76 976	-6 238
Muut tulot	13 735	13 172	-563
Valmistus omaan käyttöön	6 284	5 311	-973
Liiketoiminnan muut tuotot	20 957	18 044	-2 913
Varsinaiset kulut	-161 906	-151 104	10 801
Poistot	-50 461	-48 735	1 727
Liikelylijäämä	37 447	36 451	-996
Rahoitustuotot ja -kulut	-33 707	-32 871	836
Ylijäämä ennen varauksia	3 740	3 580	-160
Poistoeron muutos	2 889	-2 982	-5 871
Varausten muutos	-6 629	2 192	8 821
Tilikauden ylijäämä	0	2 790	2 790

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tase ja tunnusluvut

HKL käytti vuoden 2020 investointien rahoituksessa HKL:n ja kaupungin välistä luotollista käyttötiliä. Käyttötilin saldo oli vuoden 2020 lopussa 144,2 milj. euroa (2019: 99,9). Luotollisen käyttötilin käyttö näkyi HKL:n taseessa lyhytaikaisissa veloissa (lainat kunnalta) ja sillä on vaikutusta HKL:n tunnuslukuihin vuosina 2019 ja 2020.

Bombardierin sovintosopimuksen käsittely taseessa 31.12.2020

HKL teki Bombardierin kanssa sovintosopimuksen Variotram-raitiovaunujen alkuperäisen hankintasopimuksen purkamisesta vuonna 2017. Sovintosopimuksen mukaan Bombardierin maksama korvaus HKL:lle on vähintään 33,0 milj. euroa. Korvaus suoritetaan vuosina 2017-2021.

HKL:n tilinpäätöksessä 2017 kirjattiin vaunujen alkuperäisen hankintamenon hinnanalennuksena 32,5 milj. euroa, jonka jälkeen Variotram-vaunut ovat olleet HKL:n pysyvissä vastaavissa nolla-arvoisina.

Tilinpäätöksessä 31.12.2019 HKL:n pitkäaikaisessa saamisessa oli 25,6 milj. euroa saamista Bombardierilta.

Koronaepidemiolla on ollut vaikutusta sovintosopimuksen maksuerien toteutumiseen. Sopimuksen mukainen Bombardierin 10 milj. euron maksusuoritus joulukuulta 2020 on siirtynyt tammikuulle 2021. Lisäksi vaunujen myyminen kolmannelle osapuolelle on siirtynyt vuodelle 2021.

Sopimusehtoja on päivitetty niin, että HKL tulee saamaan Bombardierilta ja vaunujen ostajaosapuolelta sovintosopimuksen loppusuoritukset vuoden 2021 aikana.

Taseessa Bombardierin maksamaton osuus 23,6 milj. euroa on siirretty pitkäaikaisista saamisista lyhytaikaisiin siirtosaamisiin 31.12.2020.

Siemensin automaattimetrohankkeen käsittely taseessa 31.12.2020

HKL:n johtokunta päätti 18.12.2014, että HKL:n ja Siemensin välinen automaattimetroprojekti lopetetaan ja sopimus Siemensin kanssa puretaan. Johtokunta vahvisti asian uudelleen kokouksessaan 13.1.2015. HKL purki sopimuksen Siemensin kanssa kokonaisuudessaan 21.1.2015.

Tilinpäätöksessä 2020 HKL:llä on automaattiprojektiin liittyneitä investointimenoja pitkäaikaisissa saamisissa 6.241.168,89 euroa. Automaattiprojektin oikeuskäsittelyn tilannetta on selvitetty tasekirjan liitteessä 11.

LIIKETOIMINNAN KEHITYMINEN VUONNA 2021

Koronapandemia vaikuttaa merkittävästi HKL:n toimintaan. Matkustajamäärät ovat laskeneet merkittävästi pandemian aikana ja tämä on tuonut vaikeasti ennakoitavaa vaihtelua tilattuihin liikennöintimääriin. Pandemian jatkuessa HKL:n tulee pystyä vastaamaan muuttuviin kysynnän ja turvallisuuden tarpeisiin myös vuonna 2021. Lisäksi mm. suunniteltujen joukkoliikenneinvestointien ajoittumisessa tunnistetaan epävarmuutta pandemiatilanteen seurauksena. Samanaikaisesti on varmistettava toiminnan kustannustehokkuus ja valmius toiminnan laajentamiselle.

HKL:n liikennesuoritteiden määrät laskevat vuonna 2021. HSL on marraskuussa 2020 ennakoanut lisäsopeutuksia vuoden 2021 liikennesuoritteisiin ja suoritemuutokset on pyritty huomioimaan HKL:n tulosbudjet-tiesityksessä. Raitioliikenteessä linjatunnit putoavat -2 % vuodesta 2020 ja -9 % vuodesta 2019. Metroliikenteessä linjatuntisuoritteet laskevat -3 % vuodesta 2020 ja -5 % vuodesta 2019.

HKL:n liikevaihto on 223,5 (2020: 212,9) milj. euroa vuonna 2021. HKL:n tilikauden tulos ennen varauksien muutoksia on 3,5 (2020: 3,6) milj. euroa vuonna 2021.

Vuonna 2021 HKL:n nettoinvestoinnit ovat 235,8 milj. euroa. Vuoden 2021 suurimmat investointikohteet ovat Raide-Jokerin raitinfran investoinnit 86,5 milj. euroa, Raide-Jokerin varikko 25,1 milj. euroa, Kruunusillat-hanke 18,0 milj. euroa, M100-metrojunien peruskorjaus 12,7 milj. euroa, M300-metrovaunut 12,1 milj. euroa ja Kalasatamasta Pasilaan – hanke 10,5 milj. euroa.

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
LIIKEVAIHTO		
Tuki kaupungilta	22 151 000,00	16 000 013,69
Liikennöintikorvaukset	100 635 809,42	99 267 333,07
Infrakorvaukset	76 976 240,09	78 754 547,34
Muut myyntitulot	13 171 508,59	13 194 629,08
	212 934 558,10	207 216 523,18
Valmistus omaan käyttöön	5 311 264,79	5 288 987,95
Liiketoiminnan muut tuotot	18 043 544,85	22 535 013,06
	23 354 809,64	27 824 001,01
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:		
Ostot tilikauden aikana	-17 682 265,85	-18 054 199,92
Ulkopuoliset palvelut		
SLL-korvaus	-3 655 237,86	-3 958 601,68
Muiden palvelujen ostot	-37 321 731,64	-36 112 056,80
	-58 659 235,35	-58 124 858,40
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-53 025 634,89	-53 037 301,86
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-12 462 272,07	-12 804 284,92
Muut henkilösivukulut	-2 056 847,20	-2 195 038,45
	-67 544 754,16	-68 036 625,23
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-48 734 681,67	-45 432 536,21
	-48 734 681,67	-45 432 536,21
Liiketoiminnan muut kulut		
Liiketoiminnan muut kulut	-24 900 129,97	-23 935 514,98
	-24 900 129,97	-23 935 514,98
LIIKEYLIJÄÄMÄ	36 450 566,59	39 510 989,37
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	0,00	2 876,78
Muut rahoitustuotot	670,68	32 898,72
Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut	-2 417 156,78	-1 839 129,17
Muille maksetut korkokulut	-3 296 825,12	-3 395 472,61
Korvaus peruspääomalle	-8 442 000,00	-8 442 000,00
Infrakorko	-18 701 034,84	-19 179 637,62
Muut rahoituskulut	-14 286,13	-48 982,82
	-32 870 632,19	-32 869 446,72
YLIJÄÄMÄ ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	3 579 934,40	6 641 542,65
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	3 579 934,40	6 641 542,65
Varausten ja rahastojen muutos		
Poistoeron lisäys	-2 982 198,80	-1 112 310,11
Vapaaehtoisten var. lisäys (-) / vähennys (+)	2 192 395,92	-2 698 770,20
	-789 802,88	-3 811 080,31
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	2 790 131,52	2 830 462,34

TASE

VASTAAVAA	31.12.2020	31.12.2019
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	3 001 065,87	395 188,36
Muut pitkävaikutteiset menot	1 878 397,34	1 968 907,92
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	5 987 048,39	5 437 850,07
	10 866 511,60	7 801 946,35
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	220 051 493,31	220 906 279,19
Kiinteät rakenteet ja laitteet	233 325 641,82	233 420 793,21
Koneet ja kalusto	356 793 599,05	364 603 036,42
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	239 006 780,58	149 077 095,63
	1 049 177 514,76	968 007 204,45
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	39 505 024,70	39 505 024,70
	39 505 024,70	39 505 024,70
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	9 774 197,82	8 021 780,53
	9 774 197,82	8 021 780,53
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	6 241 168,89	31 839 535,55
	6 241 168,89	31 839 535,55
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	31 729 454,20	33 270 600,37
Saamiset kunnalta	6 960 578,98	5 628 246,52
Siirtosaamiset	24 715 408,09	1 595 322,77
Muut saamiset	37 806,31	49 441,98
	63 443 247,58	40 543 611,64
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	54,60	55,57
	54,60	55,57
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 179 007 719,95	1 095 719 158,79

TASE

VASTATTAVAA	31.12.2020	31.12.2019
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	93 804 124,97	93 804 124,97
Koroton peruspääoma	286 213 492,66	286 213 492,66
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	28 693 614,59	25 863 152,25
Tilikauden yli-/alijäämä	2 790 131,52	2 830 462,34
	411 501 363,74	408 711 232,22
POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKSET		
Poistoero	55 916 884,45	52 934 685,65
Vapaaehtoiset varaukset		
Investointivaraukset	5 196 711,53	7 389 107,45
	61 113 595,98	60 323 793,10
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	207 665 317,99	221 875 215,70
Lainat rahoituslaitoksilta	253 867 832,16	206 952 715,61
	461 533 150,15	428 827 931,31
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	158 386 009,03	109 122 885,88
Lainat rahoituslaitoksilta	13 084 883,45	13 084 883,45
Ostovelat	39 465 253,77	32 749 219,19
Korottomat velat kunnalta	1 205 993,57	5 900 061,38
Siirtovelat	31 520 777,14	35 127 969,36
Muut lyhytaikaiset velat	1 196 693,12	1 871 182,90
	244 859 610,08	197 856 202,16
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 179 007 719,95	1 095 719 158,79

RAHOITUSLASKELMA 1000 €

	31.12.2020	31.12.2019
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Tulorahoitus		
Liikelijäämä (-alijäämä)	36 451	39 511
Poistot ja arvonalentumiset	48 735	45 433
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomalle	-8 442	-8 442
Infrakorko	-18 701	-19 180
Kunnalle maksetut korkokulut	-2 417	-1 839
Muille maksetut korkokulut	-3 310	-3 409
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0
Muut tulorahoituksen korjauserät	-195	87
	52 120	52 161
Investoinnit		
Investoinnit	-145 866	-138 204
Rahoitusosuudet investointimenoihin	9 599	4 141
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 492	4
	-132 775	-134 060
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN NETTORAHAVIRTA	-80 655	-81 899
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikainen		
Kunnalta saatujen lainojen lisäys	0	90 000
HKL:n sisäisten lainojen lisäys		
Muilta saatujen lainojen lisäys	60 000	0
Kunnalta saatujen lainojen vähennys	-9 210	-1 988
HKL:n sisäisten lainojen vähennys		
Muilta saatujen lainojen vähennys	-13 085	-13 085
	37 705	74 927
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	-1 752	1 170
Yhdystilivelkojen muutos, lis (+), väh (-)	44 263	-767
Saamisten muutos, lisäys (-), vähennys(+)	4 031	-11 345
Saamisten muutos kunnalta	-1 332	-4 428
Korottomien velkojen muutos, lis (+), väh (-)	2 434	20 218
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-4 694	2 122
	42 950	6 971
RAHOITUKSEN NETTORAHAVIRTA	80 655	81 898
RAHAVAROJEN MUUTOS	0	-1
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0	0
Rahavarat 1.1.	0	1
	0	-1

TILINPÄÄTÖKSEN 31.12.2020 LIITETIEDOT

1

Laadintaperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu suoriteperusteisesti ja siinä on sovellettu voimassa olevaa kirjanpitolakia ja -asetusta. Laskelmissa on noudatettu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamia yleisohjeita.

Omaisuus on merkitty taseeseen pysyviin vastaaviin hankintameno suunnilman mukaisilla poistoilla ja investointeihin saaduilla rahoitusosuuksilla vähennettynä.

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintameno.

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempan todennäköiseen arvoonsa.

Velat on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempan todennäköiseen arvoonsa.

Rahoituslaitoslainat on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

2

Liikevaihto

	2020 euroa	2019 euroa	Muutos euroa
HKL	212 934 558,10	207 216 523,18	5 718 034,92

3

Henkilöstökulut ja luontoisedut

HKL	2020 euroa	Investointeihin kohdistetut euroa	Yhteensä euroa
Palkat	49 670 932,37	3 354 702,52	53 025 634,89
Eläkekulut	11 673 838,03	788 434,04	12 462 272,07
Muut henkilösivukulut	<u>1 926 719,38</u>	<u>130 127,82</u>	<u>2 056 847,20</u>
	63 271 489,78	4 273 264,38	67 544 754,16
Luontoisedut	<u>95 864,95</u>	<u>0,00</u>	<u>95 864,95</u>
Yhteensä	63 367 354,73	4 273 264,38	67 640 619,11
V. 2019	<u>63 957 302,66</u>	<u>4 164 277,23</u>	<u>68 121 579,89</u>
Muutos edell. vuoteen	-589 947,92	108 987,14	-480 960,78

4

Poistot Helsingin kaupungin poistosuunnitelma on kaupunginvaltuuston vahvistama 18.9.1996 ja siihen on tehty tarkistuksia 2.11.2001, 14.11.2001, 9.10.2002, 18.6.2003, 11.5.2011 sekä 20.1.2016. Poistomenetelmä on tasapoisto.

HKL:n johtokunta päätti poistosuunnitelman sisällöstä 7.12.2017 (89 §)

4.1
 POISTOSUUNNITELMA

Poistoryhmä		Poistorajat vuotta
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet		5-20
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT		
Atk-ohjelmistot		3-10
Muut		3-20
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Rakennukset ja rakennelmat		
	Asuinrakennukset	30-50
	<i>Asuinrakennusten peruskorjaukset</i>	10 - 50
	Hallinto- ja laitosrakennukset	30 - 50
	<i>Hallinto- ja laitosrakennusten peruskorjaukset</i>	10 - 40
	Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 40
	<i>Tehdas- ja tuotantorakennusten peruskorjaukset</i>	10 - 30
	Talousrakennukset	10 - 20
	Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
	Maa- ja vesirakenteet	15 - 30
	Ratarakenteet	30 - 40
	<i>Raitioteiden peruskorjaukset</i>	35
	Johtoverkostot ja laitteet	10 - 40
	Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10-20
	Liikenteen ohjauslaitteet	8 - 10
	Sillat ja laiturit	10 - 30
Koneet ja kalusto		
	Raidekalusto	20-30
	<i>Uudet raitio- ja metrovaunut</i>	30
	<i>Raitio- ja metrovaunujen hankinnan rakennusaikainen korko</i>	30
	<i>Ratatyökoneet (kiskoilla liikkuvat raskaat työkoneet) 1.1.2017 alkaen</i>	20
	<i>Raidekaluston peruskorjaukset</i>	10 - 15
	Muut kuljetusvälineet	6 - 12
	Muut koneet ja kalusto	3 - 10

4.2

SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

	2020	2019
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Atk- ohjelmistot	416 860,28	197 104,32
Muut pitkävaikutteiset menot		
Muut pitkävaikutteiset menot	112 095,73	111 975,81
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset		
Asuinrakennukset	69 159,90	126 146,93
Hallinto- ja laitosrakennukset	8 803 451,80	8 122 059,21
Tehdas- ja tuotantorakennukset	4 104 284,14	3 842 434,65
Muut rakennukset	<u>1 550 612,44</u>	<u>1 355 007,86</u>
	14 527 508,28	13 445 648,65
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Maa- ja vesirakenteet	4 997 880,01	5 002 452,08
Johtoverkostot ja laitteet	975 757,33	980 537,69
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	<u>7 807 759,56</u>	<u>7 528 686,23</u>
	13 781 396,90	13 511 676,00
Koneet ja kalusto		
Liikennevälineet	17 982 422,04	16 404 379,01
Muut kuljetusvälineet	176 872,66	157 011,19
Muut koneet ja kalusto	<u>1 737 525,78</u>	<u>1 604 741,23</u>
	19 896 820,48	18 166 131,43
Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos yhteensä	<u>48 734 681,67</u>	<u>45 432 536,21</u>

5 PYSYVIEN VASTAAVIEN JA MUIDEN PITKÄVAIKUTTEISTEN
 MENOJEN MUUTOKSET V. 2020

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet

Poistamaton hankintameno 1.1.	395 188,36
Lisäykset tilikauden aikana (+)	1 246 060,90
Siirrot erien välillä (+/-)	1 776 676,89
Tilikauden poisto (-)	-416 860,28
Poistamaton hankintameno 31.12.	3 001 065,87

Muut pitkävaikutteiset menot

Poistamaton hankintameno 1.1.	1 968 907,92
Lisäykset tilikauden aikana (+)	21 585,15
Tilikauden poisto (-)	-112 095,73
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 878 397,34

Ennakkomaksut

Poistamaton hankintameno 1.1.	5 437 850,07
Lisäykset tilikauden aikana (+)	549 198,32
Poistamaton hankintameno 31.12.	5 987 048,39

Aineelliset hyödykkeet

Rakennukset

Poistamaton hankintameno 1.1.	220 906 279,19
Lisäykset tilikauden aikana (+)	7 367 982,13
Vähennykset tilikauden aikana (-)	-2 250 071,40
Siirrot erien välillä (+/-)	8 554 811,67
Tilikauden poisto (-)	-14 527 508,28
Poistamaton hankintameno 31.12.	220 051 493,31

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Poistamaton hankintameno 1.1.	233 420 793,21
Lisäykset tilikauden aikana (+)	16 342 387,24
Rahoitusosuudet tilikaudella (-)	-9 598 904,54
Vähennykset tilikauden aikana (-)	-1 041 158,99
Siirrot erien välillä (+/-)	7 983 921,80
Tilikauden poisto (-)	-13 781 396,90
Poistamaton hankintameno 31.12.	233 325 641,82

Koneet ja kalusto

Poistamaton hankintameno 1.1.	364 603 036,42
Lisäykset tilikauden aikana (+)*	8 308 417,57
Vähennykset tilikauden aikana (-)*	-5 873,02
Siirrot erien välillä (+/-)	3 784 838,56
Tilikauden poisto (-)	-19 896 820,48
Poistamaton hankintameno 31.12.	356 793 599,05

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

Poistamaton hankintameno 1.1.	149 077 095,63
Lisäykset tilikauden aikana (+)*	112 029 933,87
Siirrot erien välillä (+/-)*	-22 100 248,92
Poistamaton hankintameno 31.12.	239 006 780,58

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

Tytäryhteisöosakkeet ja -osuudet

Hankintameno 1.1.	32 550 038,94
Hankintameno 31.12.	32 550 038,94
Kirjanpitoarvo 31.12.	32 550 038,94

Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet

Hankintameno 1.1.	839 854,87
Hankintameno 31.12.	839 854,87
Kirjanpitoarvo 31.12.	839 854,87

Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet

Hankintameno 1.1.	4 000,00
Hankintameno 31.12.	4 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 000,00

Muut osakkeet ja osuudet

Hankintameno 1.1.	6 111 130,89
Hankintameno 31.12.	6 111 130,89
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 111 130,89

* HKL kirjaa metro- ja raitiovaunuhankintojen maksut, joita ei suoraan kohdisteta yksittäiselle vaunulle, erillisille kaatotyönumereilla keskeneräisessä omaisuudessa. Yksittäisen vaunun valmistuttua kaatotyönumerolta siirretään vaunulle kuuluva osuus vaunun työnumerolle ja tältä työnumerolta valmiiseen omaisuuteen. Kuvatun menettelyn takia pysyvien vastaavien erittelyssä (SAP:n pysyvien vastaavien raportti) siirtyvät erät ja lisäykset tilikauden aikana eivät anna oikeata kuvaa muutoksista koneet ja kalusto-omaisuusryhmässä. Pysyvien vastaavien erittely on tehty suoraan SAP-järjestelmästä saaduilla tiedoilla. Pysyvien vastaavien erittelyn kirjanpitoarvot 31.12.2019 ja 31.12.2020 täsmäävät kirjanpitoon.

6

Pienkalusto	Kulutileille kirjattu pienkalusto	700 265,17 euroa
	Irtaimistorekisteristä poistoina	
	kirjatut kulut	<u>129 625,68 euroa</u>
	Pienkalusto yhteensä	829 890,85 euroa
		=====
	(Pienkalusto v. 2019: 919 495,86 euroa).	

7

Vaihto-omaisuus

	2020	2019	Muutos
Aineet ja tarvikkeet	9 774 197,82	8 021 780,53	1 752 417,29

8

Tytäryhteisöosakkeet ja -osuudet

Nimi ja kotipaikka: Kiinteistö Oy Kaisaniemen Metrohalli, Helsinki

Osakkeiden lukumäärä	9 592 kpl
Omistusosuus	62 % (=9 592/15 450)
Äänivaltaosuus	62 %
Osakkeiden nimellisarvo	17,00 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	15 865 456,24 euroa, 31.12.2020
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	-594 668,77 euroa, 31.12.2019
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	21 181 911,71 euroa, 31.12.2019

Nimi ja kotipaikka: Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy, Helsinki

Osakkeiden lukumäärä	20 712 kpl
Omistusosuus	100 %
Äänivaltaosuus	100 %
Osakkeiden nimellisarvo	98,91 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	12 193 368,07 euroa, 31.12.2020
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	-824 740,10 euroa, 31.12.2019
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	29 987 596,35 euroa, 31.12.2019

Nimi ja kotipaikka: Suomenlinnan Liikenne Oy, Toinen linja 7 A, Helsinki

Osakkeiden lukumäärä	6 000 kpl
Omistusosuus	100 %
Äänivaltaosuus	100 %
Osakkeiden nimellisarvo	84,09 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	884 811,24 euroa, 31.12.2020
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	58 460,03 euroa, 31.12.2019
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	952 077,430 euroa, 31.12.2019

Nimi ja kotipaikka: Kiinteistö Oy Mosaiikkitorin Pysäköintilaitos, Helsinki

Osakkeiden lukumäärä	308 kpl
Omistusosuus	72 % (= 308/428)
Äänivaltaosuus	72 %
Osakkeiden nimellisarvo	84,09 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	3 606 403,39 euroa, 31.12.2020
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	-58 774,17 euroa, 31.12.2019
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	4 647 750,51 euroa, 31.12.2019

8.1

Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet

Nimi ja kotipaikka: Kiinteistö Oy Helsingin Tapulikaupungintie 5, Helsinki

Osakkeiden lukumäärä	40 kpl A-osakkeita 70 kpl B-osakkeita
Omistusosuus	36 % (= 110/308)
Äänivaltaosuus	36 %
Osakkeiden nimellisarvo	33,64 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	839 854,87 euroa, 31.12.2020
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	0,20 euroa, 31.12.2019
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	3 287 144,55 euroa, 31.12.2019

8.2

Yhteisyhteisöosakkeet

<u>Nimi ja kotipaikka:</u>	<u>Kiinteistö Oy Espoon Terminaali</u>
Osakkeiden lukumäärä	4 000 kpl
Omistusosuus	Helsinki 50% (=4 000/8 000)
Äänivaltaosuus	50 %
Osakkeiden nimellisarvo	1,00 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	4 000,00 euroa, 31.12.2020
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	40 795,70 euroa, 31.12.2019
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	71 160,80 euroa, 31.12.2019

8.3

Muut osakkeet ja -osuudet

<u>Nimi ja kotipaikka:</u>	<u>Kiinteistö Oy Helsingin Ruoholahden Parkki, Helsinki</u>
Osakkeiden lukumäärä	141 kpl
Omistusosuus	9,2 % (=141/1 530)
Äänivaltaosuus	9,2 %
Osakkeiden nimellisarvo	320 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	0,00 euroa, 31.12.2020
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	14 428,31 euroa, 31.12.2019
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	12 210 235,28 euroa, 31.12.2019

<u>Nimi ja kotipaikka:</u>	<u>Länsimetro Oy, Tapiointori 3 A, 02070 Espoo</u>
Osakkeiden lukumäärä	140 kpl
Omistusosuus	Helsinki 15,6 % (= 140/900)
Äänivaltaosuus	15,6%
Osakkeiden nimellisarvo	1 000 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	5 991 849,00 euroa, 31.12.2020
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	-5 061 671 euroa, 31.12.2019
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	19 994 415 euroa, 31.12.2019

<u>Nimi ja kotipaikka:</u>	<u>Asunto Oy Helsingin Larunsolmu, Helsinki</u>
Osakkeiden lukumäärä	305 kpl
Omistusosuus	1,3% (=305/22 693)
Äänivaltaosuus	1,3%
Osakkeiden nimellisarvo	0,11 euroa/kpl
Osakkeiden kirjanpitoarvo	71 792,70 euroa, 31.12.2020
Tulos viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	0,00 euroa, 31.12.2019
Oma pääoma viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukaan	10 863 346,21 euroa, 31.12.2019

9
 Saamiset

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät:

1000 €	2020
<i>Lyhytaikaiset saamiset</i>	
Bombardier Variotram-raitiovaunut	24 349
Kaupungin vakuutusrahasto (korvaus vuoden 2019 Rautatien metroaseman vesivahingosta ja Koskelan varikon tulipalosta)	1 697
Suomenlinnan Liikenne Oy:n hyvitys vuodelta 2020	349

10
 Vieras pääoma

Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät lainat:

Kaupungin lainat, on jäljellä	151 666 666,68
Nordic Investment Bankin lainat, on jäljellä	60 261 248,19
European Investment Bankin lainat, on jäljellä	<u>138 340 220,95</u>
Erääntyvät lainat yhteensä	350 268 135,82 =====

11
 Siirtovelat

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät:

1 000 €	2020
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat</i>	
Helsingin seudun liikenne, infrakorvauksen palautus 2019-2020 ja lauttaliikenteen korvauksen hyvitys 2020	16 195
Lomapalkkajaksotus	11 975
Palkkojen jaksotus joulukuu 2020	1761
Falkullan Kiilan Pysäköinti Oy	396
Korkojen jaksotus	367
Perityt työeläkemaksut, jaksotus joulukuu 2020	307

12
 Tytär- ja osuusyhteisöt

HKL:n tytär- ja osuusyhteisöjen saamiset ja velat HKL:lle:

1 000 €	2020
<i>Lyhytaikaiset saamiset</i>	
Kiinteistö Oy Kaisaniemen Metrohalli	14
Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy	36
Suomenlinnan Liikenne Oy	354
<i>Lyhytaikaiset velat</i>	
Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy	19
Suomenlinnan Liikenne Oy	256

13
 Vuokravastuut

Seuraavalla tilikaudella maksettavat	226 458,89
Myöhemmin maksettavat	<u>349 777,77</u>
Yhteensä	576 236,66 =====
Tilinpäätös 31.12.2019:	
Vastuut v. 2020	218 289,85
Vastuut 1.1.2021 alkaen	<u>341 979,63</u>
	560 269,48 =====

14
 Vakuudet

Saadut vakuudet 31.12.2020:

1 000 €	2020
Takaussitoumukset	25 961
Pankkitakaukset	75 010
Konsernivakuudet	36 742
Pankkitalletukset, pantattu HKL:lle	487
Talletettu rahaa vakuudeksi HKL:n pankkitilille	71
Panttikirja (750 kpl pysäkkikatoksia)	0
Muu vakuus (pidätys laskulta)	41
Vakuudet yhteensä	138 312

15 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Metron automatisointihankintaa koskevien sopimusten purkaminen ja niihin liittyvä vahingonkorvausvaatimus

HKL:n johtokunta oikeutti 18.12.2014 HKL:n purkamaan HKL:n ja Siemens-konsortion väliset metron automatisointia koskevat hankintasopimukset. HKL purki hankintasopimukset 21.1.2015.

Puretun Helsingin metron automatisointia koskeneen hankintasopimuksen kauppahinta oli 99,9 milj. euroa. HKL suoritti ko. hankintasopimuksen perusteella Siemensille maksueriä yhteensä 24,6 milj. euroa. HKL:n suoritukset sisälsivät vuonna 2012 sovitun etenemissopimuksen mukaisia ns. LOP-maksuja 1,8 milj. euroa. Metrovarikon laajennuksen automatisointia koskevan hankintasopimuksen kauppahinta oli 18,1 milj. euroa, ko. sopimuksen perusteella HKL on suorittanut Siemensille maksueriä 13,4 milj. euroa.

Puretun Länsimetron automatisointia koskeneen hankintasopimuksen kauppahinta oli 56,3 milj. euroa, ko. sopimuksen perusteella Länsimetro Oy on suorittanut Siemensille maksueriä 11,3 milj. euroa. Länsimetroa koskevat maksuerät eivät ole HKL:n kirjanpidossa.

HKL on vaatinut Siemensiä purun johdosta palauttamaan koko maksetun kauppahinnan. HKL ja Länsimetro ovat nostaneet asiassa kanteen

Siemensiä vastaan Helsingin käräjäoikeudessa 2015. Siemens on nostanut asiassa vastakanteen alkuvuodesta 2016.

HKL:n ja Siemensin vastakkaiset vaatimukset purkuriita-asiassa ovat suuruudeltaan merkittävät, HKL:llä noin 200 milj. euroa ja Siemensillä noin 175 milj. euroa.

HKL ja Siemens ovat loppuvuodesta 2016 sopineet eräiden HKL:n käyttöön pysyvästi jäävien laitteiden lunastamisesta. Sopimuksen mukaan kummankin osapuolen vaateet toisiaan kohtaan ovat alentuneet lunastettavan omaisuuden määrän mukaisesti n. 14 milj. eurolla.

Helsingin käräjäoikeus antoi maaliskuussa 2020 välipäätöksen metron automatisointia koskevien sopimusten purkua koskevassa asiassa. Päätöksen mukaan HKL:llä oli oikeus purkaa sopimukset Siemensin kanssa metrovarikon laajennusosan automatisointisopimusta lukuun ottamatta. Käräjäoikeuden näkemyksen mukaan automatisointiprojektin viivästykset johtuivat Siemensin vastuulla olevista syistä.

Käräjäoikeus jatkaa seuraavaksi taloudellisten vaatimusten käsittelyä niin, että päätös saataneen vuonna 2021.

Variotram-vaunuja koskevien hankintasopimusten purkamisneuvottelut

HKL:llä ja Bombardier Transportation Finland Oy:llä/ Bombardier Transportationilla (Bombardier) on ollut erimielisyys vuosina 1999–2004 käyttöönotettuja Variotram-raitiovaunuja koskevien hankintasopimusten purkamisesta. Syynä ja perusteena purkamiselle on ollut, etteivät raitiovaunut täytä hankintasopimusten ja vuonna 2007 koriongelmistä neuvoteltaessa tehdyn muutos- ja yhteistyösopimuksen vaatimuksia korien kestävyuden ja elinkaaren osalta sillä tavoin, että raitiovaunujen käytettävyys säilyy sopimusten edellyttämällä tasolla.

HKL ja Bombardier tekivät edellä mainitussa erimielisyysasiassa käytyjen neuvottelujen perusteella sovintosopimuksen 30.11.2017. Sopimuksessa sovittiin hankintasopimusten purkamisesta yhteisymmärryksessä niin, että HKL saa sopimuskorvauksena ym. erinä yhteensä noin 33 milj. euron määräisen hyvityksen.

HKL on kirjanpidossa käsitellyt sopimuskorvauksen alkuperäisen hankintamenon hinnanalennuksena. Hinnanalennuksena on kirjattu 32,5 milj. euroa 31.12.2017. Sopimuskorvauksen Bombardier suorittaa HKL:lle vuoteen 2021 mennessä. Sovintokorvauksesta on lyhytaikaisissa saamista on 24,3 milj. euroa 31.12.2020.

16

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio merkittävimmistä riskeistä vuodelta 2020

Liikenneliikelaitoksen johtokunta on hyväksynyt 17.1.2019 hallintosäännössä edellytetyn liikenneliikelaitoksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen.

Liikenneliikelaitoksen (HKL) johtokunta on valvonut, että HKL on toiminnut kaupunginvaltuuston (Khs 30.1.2019, § 29) hyväksymän Helsingin kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet-asiakirjan, vahvistetun talousarvion, kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen hyväksymien tavoitteiden, eettisten periaatteiden (Khs 28.10.2019, § 722) sekä hyväksymänsä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen mukaisesti ja ohjannut sen toimintaa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

HKL:n sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelyt on kuvattu toimintakäsikirjassa sekä riskienhallinnan toimintaohjeessa, jossa on yksilöity myös riskienhallinnan vastuut. HKL:n toimintajärjestelmän sisäinen valvonta jaetaan omavalvontaan ja sisäisiin auditointeihin.

Omavalvonnalla tarkoitetaan prosessin osallisten itse suorittamia rutiinitarkastuksia, joilla esimiehet ja vastuutahot jatkuvaluonteisesti varmistavat, että toiminta on ohjeiden mukaista, noudattaa annettuja toimivaltuuksia ja tähtää sovittuihin tavoitteisiin. Omavalvontaa ohjaa vuosittain päivitettävä omavalvontasuunnitelma, jossa kuvataan omavalvonnan kohteet, toteutustapa sekä omavalvonnan dokumentointi. Omavalvontasuunnitelman painopisteissä huomioidaan toiminnan havaitut poikkeamat sekä tunnistetut riskit, ja toisaalta omavalvontatoimenpiteitä pyritään integroimaan mahdollisuuksien mukaan prosessien luontaisiin kontrollimekanismeihin. Esimerkiksi taloushallinnossa keskeisiä valvontatoimia ovat muun muassa tilien säännölliset täsmäytykset sekä controllerien suorittama talouden seuranta ja raportointi. Omavalvontasuunnitelmassa mainittujen omavalvontatoimenpiteiden lisäksi myös normaali esimiestyö ja työn tilaajan vastuut ovat osa omavalvontaa. Viimeksi mainittujen osalta korostuu poikkeamiin puuttuminen sekä niiden raportointi ja käsittely.

Sisäisten auditointien toteutusta ohjaa kolmivuotinen auditointisuunnitelma, jonka tarkemmat kohteet johto määrittelee vuosittain. Sisäisillä auditoinneilla varmistetaan toimintajärjestelmän toimivuus ja tunnistetaan kehittämistarpeet, ja niitä toteuttavat nimetyt ja koulutetut sisäiset auditoijat. Lisäksi HKL:n toimintajärjestelmää arvioidaan myös ulkoisin auditoinnein (Kiwa Inspecta sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom).

Riskienhallintaa toteutetaan HKL:ssä vahvasti yksikkörajat ylittävää prosessinäkökulmaa hyödyntäen, mikä näkyy muun muassa riskienarviointien organisointitavassa, jossa keskiössä ovat prosessien

omistajat. Riskirekisteriä ylläpidetään RamRisk-järjestelmässä. Tilinpäätösvoonna käynnistettiin lisäksi uusi turvallisuus-, laatu- ja ympäristöasioiden koordinaatiomalli, jonka keskiössä olevat TLY-koordinaattorit toimivat edustamissaan palveluissa myös ”riskienhallinnan lähettiläinä” tarjoten menetelmätukea ja koordinaatiota varsinaisille riskienhallinnan vastuuhenkilöille. Riskien ja hallintatoimenpiteiden vastuut määritetään linjaorganisaation vastuut huomioiden. Strategiset, taloudelliset sekä merkittävät operatiiviset riskit nostetaan johtoryhmätasolle käsittelyyn säännöllisissä katselmoinneissa ja tarvittaessa erikseen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisen arviointi

HKL on arvioinut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta sisäisten ja ulkoisten auditointien kautta sekä osana jatkuvaa toimintajärjestelmän kehittämistä. Riskienhallinnan viitekehys ja arviointiperusteet on esitetty HKL:n riskienhallinnan toimintaohjeessa, jonka laadinnassa on huomioitu kaupungin periaatteet ja ohjeistukset, ISO 31000 -riskienhallintastandardi sekä kaupunkiraideliikennettä koskevien lakien ja määräysten vaatimukset.

Tilinpäätösvoonna aikana on otettu käyttöön TLY-koordinaation malli, joka tukee jatkossa organisaatiota riskienhallinnan menettelyosaamisessa ja koordinoinnissa. TLY-koordinaattorit toimivat lisäksi sisäisinä auditoijina sekä koordinoivassa roolissa myös omavalvonnan raportoinnissa. HKL:n jatkuvan toiminnan riskikartaan on vuoden 2020 aikana lisätty 95 uutta riskiä, ja riskikartassa on seurattavana nyt kaikkiaan 421 riskiä. Erityistä huomiota on kiinnitetty hallintatoimenpiteiden määrittelyyn ja dokumentointiin. Tilinpäätösvoonna riskienhallinnassa on kehitetty erityisesti hankkeiden riskienhallinnan toimintamallia, työkaluja ja ohjeistusta siten, että jatkossa RamRisk-järjestelmää voidaan hyödyntää jatkuvan toiminnan riskien lisäksi HKL:n hankkeiden riskienhallinnassa.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on HKL:n kokonaisarviointin perusteella edelleen tyydyttävä, mutta sekä omavalvonnan että riskienhallinnan kehitystoimien ansiosta ylletään paikoitellen aiempaa enemmän myös hyvälle tasolle. Riskienhallinnan kattavuudessa ja tarkkuustasossa on kuitenkin vielä prosessi- ja projektikohtaista vaihtelua, ja erityisesti dokumentoidun riskienhallinnan luontevaan integroimiseen osaksi päivittäistä työtä ja päätöksentekoa täytyy kiinnittää vielä huomiota.

Toteutuneet merkittävät riskit

Koronaviruspandemian aiheuttama epävarmuus sekä suorat vaikutukset kaupungin ja HSL:n talouteen korostivat riskiä ”HKL:n käytössä olevaa rahoitusta leikataan niin, että sillä on vaikutus HKL:n toimintaan ja

hankkeisiin”. Riski myös osittain toteutui vuoden 2021 talouden suunnittelun raameissa sekä investointien että tilatun liikenteenkin osalta.

Merkittävimmät riskit ja niiden hallinta

HKL:n 421 riskin laajuudessa riskikartassa taloudellisten ja strategisten riskien kärkipäähän taloudellisen vaikutuksen näkökulmasta nousevat:

- HKL:n käytössä olevaa rahoitusta leikataan niin, että sillä on vaikutus HKL:n toimintaan ja hankkeisiin; tähän riskiin liittyy myös epävarmuus koronaviruksen vaikutuksista talouteen sekä joukkoliikenteeseen myös pidemmällä tähtäimellä. (Keskeisinä hallintakeinoina muun muassa tilanteen seuranta, tiivis yhteistyö HSL:n kanssa, benchmark sekä vakuuttava, ymmärrettävä ja asiantuntemukseen perustava argumentointi päätöksentekijöille.)
- Suuret hankkeet eivät toteudu suunnitellusti; ajankohtaisimpana asiana mm. Raide-Jokerin Patterinmäen tunneliin liittyvät valitukset. (Hallintakeinoina yleisesti muun muassa suurten hankkeiden oikea resursointi ennakkoiden sekä 2020 toteutettu organisaatiouudistus).
- Henkilöstön epäluottamus johtamiseen; organisaation toimienpanokyky; rekrytointien haasteet (eräitä hallintakeinoja mm. Samalla Radalla -organisaatiokulttuurin kehittämishanke, työnantajamielikuvan kehittäminen, uudet sisäisen viestinnän ja keskustelun foorumit (mm. viikkotiedotteet videolla, ratkaisupalaverit); lisäksi yleisesti mm. tavoiteohjelma, henkilöstöohjelma, organisaation paikoittaisella uudelleenjärjestelyt ja prosessityö).

Kaupunkitasolle nostetuissa riskeissä merkittävimpinä HKL:n riskejä ovat:

- Metroliikenteen luotettavuus heikkenee ja kapasiteetti loppuu erityisesti Länsimetron jatkeen avautuessa (hallitaan 13-kohtaisella jatkotoimenpideohjelmalla).
- Raitioliikenteen nopeuttamishankkeet eivät etene (hallitaan HKL-KYMP-HSL-yhteistyöllä)
- Merkittävä metroinfran vaurio; siltaonnettomuus, tunnelivaurio, iso vesivahinko (ajankohtaisena hallintakeinona mm. käynnissä oleva erillinen vesivahinkoriskinarviotyö)

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet ja kehittäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumista seurataan johtoryhmän vuosikellon mukaisesti, ja ne ovat kiinteä osa toimintajärjestel-

män jatkuvaa kehittämistä ja TLY-koordinaation piirissä kehitettävää työtä. Jatkuvien toimintaprosessien riskienhallinnan puolella vuoden 2021 painopiste säilyy riskienhallinnan jatkuvuuden luomisessa. Hankkeiden riskienhallinnassa jalkautetaan vuoden 2020 lopussa valmistuneita riskienhallinnan ohjeita projektipäälliköitä kouluttamalla ja ulottamalla RamRisk-järjestelmän käyttöä alkaviin A- ja B-kokoluokan hankkeisiin. HKL tuo viime vuosien kehittämistyön perusteella päivitetyn sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen johtokunnan hyväksyttäväksi talvella 2021.

17

Kilpailuneutraliteetilaskelma (liike- ja toimitilojen ulosvuokraus)

LASKENNALLINEN TUOSLASKELMA

1.1.-31.12.2020

Liikevaihto		0,00
Liiketoiminnan muut tuotot		5 442 915,14
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-362 710,94	
Palvelujen ostot	-798 313,53	-1 161 024,47
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-69 109,76	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-16 111,81	
Muut henkilösivukulut	-18 766,45	-103 988,02
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-806 103,72	
Arvonalentumiset	0,00	-806 103,72
Liiketoiminnan muut kulut		-3 188 934,67
Liikelylijäämä (-alijäämä)		182 864,25
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkokulut	-43 709,43	
Muut rahoituskulut	-217,39	-43 926,81
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		138 937,44
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		138 937,44
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) +/-) +/-)		138 937,44

Laskelma sisältää HKL:n asema- ja varikkokiinteistöt, joissa on HKL:n ulkopuolisia vuokralaisia. Tuloissa on mukana HKL:n ulkopuoliset vuokratulot. Menoissa on mukana kiinteistökohteiden kaikki menot lukuun ottamatta kaupungin sisäistä tuottotavoitetta. HKL:n sisäisen laskennan perusteella kohdistetut sisäiset vyörytysmenot on huomioitu kohdassa Liiketoiminnan muut kulut. Laskelmassa kiinteistöjen kokonaismenot on kohdistettu pinta-alan suhteessa (liiketilän pinta-alan osuus koko kiinteistön pinta-alasta).

18

Kirjanpitoaineiston säilytys

Tasekirja säilytetään verkossa sähköisessä muodossa. Muu kirjanpitoaineisto säilytetään paperilla tai sähköisessä muodossa ja/tai tietojärjestelmissä noudattaen kirjanpitolain ja -asetuksen vaatimia säilytysaikoja.

Ostolaskujen arkistointi

Talousoalvelut hoitava HKL-yritysten ostolaskutositteiden (liitteinen) arkistoinnin sähköisesti.

19

Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista sekä säilytystavoista

19.1

Kirjanpitokirjat

Tasekirja I ja II, verkossa sähköisessä muodossa ja CD-levyllä

Tositepäiväkirja, CD-levyllä

Päiväkirja, CD-levyllä

Pääkirja, CD-levyllä

Ostoreskontra, sähköisessä tiedostomuodossa ja tietojärjestelmässä

Saatavareskontra, sähköisessä tiedostomuodossa ja tietojärjestelmässä

Käyttöomaisuusrekisteri, CD-levyllä

Asuntokiinteistöjen vuokrankantoluettelot (taulukkolaskentapohjainen), tietojärjestelmässä ja sähköisessä tiedostomuodossa

Kiinteistöluettelot (taulukkolaskentapohjainen), tietojärjestelmässä ja sähköisessä tiedostomuodossa

Palkkatiedostot:

- Henkilöstöhallinnon informaatiojärjestelmässä ja paperitulosteina
- Tuntipalkkaisten työntekijöiden palkanlaskentajärjestelmässä ja paperitulosteina

Vaihto-omaisuuskirjanpito, sähköisessä tiedostomuodossa ja tietojärjestelmässä

Varastomäärä- ja arvoluettelot, sähköisessä tiedostomuodossa ja tietojärjestelmässä

Irtaimistorekisteri, sähköisessä tiedostomuodossa ja tietojärjestelmässä.

19.2

Tositelajit

Kaikki tositteet säilytetään paperitulosteina tai sähköisenä tositteena ja/tai tietojärjestelmässä. Tositelajit ovat:

- Varastotositteet
- Myyntitositteet
- Ostotositteet
- Käyttöomaisuustositteet
- Kassatositteet
- Pankkitositteet
- Talpan tositteet
- Henkilöstökassatositteet
- HKL-yritysten sisäiset muistiotositteet
- Valmistus omaan käyttöön -muistiotositteet
- Muistiotositteet
- Liitetietotositteet
- Liittymätositteet
- Tuloksen kirjaustositteet
- Korkolaskut
- Kaudenvaihdekirjaustositteet

INVESTOINNIT

	Toteutunut 31.12.2020
Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos	
Tuotantoinvestoinnit	
Aineettomat oikeudet	320 754,04
Asuinrakennukset	182 617,09
Tehdas- ja tuotantorakennukset	14 109 713,73
Muut rakennukset	10 295,61
Raitiovaunut	3 642 486,49
Raitiovaunujen vaihto-osat	2 870 152,92
Metrovaunut	7 846 471,34
Metrovaunujen vaihto-osat	689 644,76
Kuorma-autot	171,04
Liikkuvat työkoneet	748 556,81
Koneet ja kalusto	691 411,83
Atk-laitteet	820 893,28
Yhteensä, brutto	31 933 168,94
Rahoitusosuus	0,00
Yhteensä	31 933 168,94
Joukkoliikenteen perusinvestoinnit	
Aineettomat oikeudet	62 306,04
Muut pitkävaikutteiset menot	187 723,39
Hallinto- ja laitosrakennukset	5 819 018,40
Muut rakennukset	7 184 696,18
Kiinteät rakenteet, maa- ja vesirakenteet	2 700 515,92
Kiinteät rakenteet, johtoverkostot ja -laitteet	2 240 171,77
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	94 230 865,44
Muu koneet ja kalusto	971 844,68
Atk-laitteet	139 254,42
Osakkeet ja osuudet	396 000,00
Yhteensä, brutto	113 932 396,24
Rahoitusosuus	-9 598 904,54
Yhteensä	104 333 491,70
Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos	
YHTEENSÄ, BRUTTO	145 865 565,18
Rahoitusosuudet investointeihin	-9 598 904,54
Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos	
YHTEENSÄ	136 266 660,64
Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos	
Tulosbudjetti 2020 YHTEENSÄ	200 022 016,21
Ero	-63 755 355,57

TUNNUSLUVUT	31.12.2020	31.12.2019
Toiminnan laajuus		
Liikevaihto, milj. €	212,9	207,2
Liikevaihdon muutos, %	2,8	3,4
Tulos ja kannattavuus		
Liikevoitto, milj. €	36,5	39,5
Liikevoitto, %	17,1	19,1
Rahoitustulos, %	24,6	25,1
Voitto, %	1,7	3,2
Kokonaispääoman tuotto, %	3,2	3,8
Sijoitetun pääoman tuotto, %	3,4	4,0
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	1,8	2,2
Rahoitus		
Omavaraisuusaste, %	40,1	42,8
Quick ratio	0,3	0,2
Current ratio	0,3	0,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	305,8	272,8
Velat ja vastuut % käyttötuloista	306,1	273,0
Kertynyt ylijäämä, 1 000 €	31 484	28 694
Lainakanta 31.12., 1 000 €	633 004	551 036
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	633 580	551 595
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	963	844
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	0	0
Investointien tulo-rahoitus, %	38,4	38,8
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-372 789	-354 596
Laskennallinen lainanhoitokate	0,7	0,8
Lainanhoitokate	2,1	2,8
Kassan riittävyys, pv	0,0	0,0
Muut tunnusluvut		
Henkilöstö keskimäärin	1 283	1 250
Liikevaihto/henkilö (1000 €)	166	166
Paikkakilometrit, milj	4 181,6	4 256,6
Paikkakilometrikustannus (€)	0,056	0,054

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAPERUSTEET

TOIMINNAN LAAJUUS

Liikevaihdon muutos, % 100 x Liikevaihdon muutos / Liikevaihto edellisellä kaudella

TULOS JA KANNATTAVUUS

Liikevoitto, % 100 x Liikelylijäämä / Liikevaihto

Rahoitustulos, % 100 x (Liikelylijäämä ennen satunnaisia eriä + poistot) / Liikevaihto

Voitto, % 100 x Yli-/alijäämä ennen varauksia / Liikevaihto

Kokonaispääoman tuotto, % 100 x (Liikelylijäämä ennen satunnaisia eriä + rahoituskulut) / Oikaistun taseen loppusumma keskimäärin tilikaudella

Sijoitetun pääoman tuotto, % 100 x (Liikelylijäämä ennen satunnaisia eriä + rahoituskulut) / (Oma pääoma+ Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % 100 x (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Lainat kunnalta/kuntayhtymältä + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

RAHOITUS

Omavaraisuusaste, % 100 x Oikaistu oma pääoma / (Oikaistun taseen loppusumma - saadut ennakomaksut)

Quick ratio (Rahat ja pankkisaamiset + Rahoitusarvopaperit + Lyhytaikaiset saamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

Current ratio (Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, % 100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Vastuut ja velat % käyttötuloista 100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot + Vuokravastuut) / Käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12., 1 000 e Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainat ja vuokravastuut 31.12. Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Lainasaamiset 31.12., 1 000 e Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Investointien tulorahoitus, % 100 x (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset - Tuloverot) / Investointien omahankintameno

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 € Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta tilinpäätösvuodelta ja neljältä edelliseltä vuodelta

Laskennallinen lainanhoitokate (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset + Korko-kulut - Tuloverot) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset + Korko-kulut - Tuloverot) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys, pv 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

MUUT TUNNUSLUVUT

Liikevaihto / henkilö (1 000 €) Liikevaihto / Henkilöstö keskimäärin

Paikkakilometrikustannus Kulut ennen varauksia / paikkakilometrit

Tilinpäätös 31.12.2020

LIKENNELIIKELAITOKSEN JOHTOKUNNAN EHDOTUS HELSINGIN
KAUPUNGINHALLITUKSELLE

Liikenneliikelaitoksen johtokunta toteaa, että 2 982 198,80 euron poistoeron lisäyksen ja 2 192 395,92 euron suuruisen investointivarausten vähennyksen jälkeen tilikauden tulos on 2 790 131,52 euroa.

Helsingissä 2. päivänä maaliskuuta 2021

Tilinpäätöksen allekirjoitus:

Laura Rissanen, johtokunnan puheenjohtaja
/ Joonas Haavisto, varajäsen

Anu Suoranta, johtokunnan varapuheenjohtaja
/ Hannu Koponen, varajäsen

Tuomo Luoma, jäsen
/ Kristiina Anunti, varajäsen

Perttu Hillman, jäsen
/ Katja Ivanitskiy, varajäsen

Jessica Karhu, jäsen
/ Niklas Kaskeala, varajäsen

Leo Stranius, jäsen
/ Laura Euro, varajäsen

Sameli Sivonen
/ Lilja Tamminen, varajäsen

Kirsi Sutton, jäsen
/ Petri Ijäs, varajäsen

Stefan Loman, jäsen
/ Heidi From, varajäsen

Ville Lehmuskoski
toimitusjohtaja, HKL